

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 24

15. lipnja 2017.

cijena 200 Ft

120. jubilej Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva Petrovoga Sela

4. – 5. stranica

Santovci u I. svjetskom ratu

6. stranica

Izložba Valerije Seleš

9. stranica

Dan djece u martinačkoj školi

12. stranica

Komentar

Pokazati im

U zadnje vrijeme sve češće odlazim na razredničke sastanke, pa ne mogu izbjeći da se ne sjetim vremena kada sam i ja sa svojim vršnjacima krenula na svoj put, na daljnje školovanje. Iz mog razreda sedmero su se javili u Hrvatskosrpsku gimnaziju, a od njih četvero i danas rade u hrvatskom odgoju i obrazovanju. I prije mojega godišta mnogi su nastavili školovanje u toj gimnaziji, iz nekog razreda čak osmero, od njih petero rade na narodnom polju kao nastavnici, odgojitelji. Na jednom susretu umirovljenih nastavnika uspjela sam pobrojiti deset nastavnika koji su završili neku hrvatsku visoku pedagošku školu. Kakvo je stanje zadnjih godina? Iz moje se regije već godinama vrlo malo djece javlja u naše gimnazije, možebitno godišnje jedan učenik, a naprimjer ove godine nijedan. Po svojim informacijama mali je broj i onih koji nakon mature nastavljaju školovanje na hrvatskom polju. Sve me češće pitaju znam li neku odgojiteljicu koja je završila hrvatsku visoku školu ili dobro govori hrvatski jezik, a uskoro će se pitati i za nastavnike. Od jeseni u Pomurju čak pet odgojiteljica odlazi u mirovinu, a umjesto njih teško je naći nove, koje su završile na hrvatskom polju. Naraštaj koji je diplomirao u 80-im godinama, postupno odlazi u mirovinu i nažalost mladi hrvatskih pedagoga nema, i oni koji su završili na hrvatskom polju, zapošljavaju se u drugoj struci. Otprilike godišnje 40 mladih maturira u našim hrvatskim gimnazijama, međutim od njih se vrlo mali broj javlja na fakultete za pedagoge. Četiri je desetljeća prošlo i čini se da je naša hrvatska zajednica nešto propustila. Kako to da naši mladi i ne žele postati hrvatski pedagozi? Što su vidjeli u našoj zajednici? Da to ne vrijedi, da to nema smisla, da tu nema mogućnosti za napredak? Ili nisu dovoljno vidjeli da bi dobili volju za to? Po mome mišljenju, današnja je mladež vrlo pametna, većina njih svjesno planira svoju budućnost. Zašto ne vide svoju budućnost među nama? Pitanje je, čime ih možemo motivirati da ne napuštaju našu zajednicu, da razmišljaju o tome kako će u njoj pronaći budućnost i potpomagati je? Možda je rješenje isto kao što je to bilo i prije četrdeset godina, treba ih samo pratiti u njihovom odrastanju, cijeliti njihov trud, obratiti im posebnu pozornost, usmjeravati ih na „naš“ put, i pokazati im da je vrijedno raditi na tom polju i mogu biti ponosni na svoju hrvatsku zajednicu, inače ćemo ih potpuno izgubiti. *beta*

Glasnikov tjedan

Pozitiva, pozitiva. Sunce sija, cvrčci cvrče „na čvoru crne smrče“. Svoj zvučni jamb. I mi polako, oni koji to mogu, pakiramo svoje kovčegge kako bi se uputili na zasluženi put koji nazivamo odmo-

rom. Odmaraju se i učenici hrvatskoga jezika iz hrvatsko-mađarskih dvojezičnih škola, iz škola u kojima se hrvatski jezik i književnost predaje kao predmet i iz škola gdje se uči u kružoku. U Pensionu Zavičaj u jednodnevnom kampovima hrvatskoga jezika u organizaciji Hrvatske državne samouprave. Ove godine u četiri kampa jednom srednjoškolskom i tri osnovnoškolska za učenike viših razreda. Umalo četrsto učenika. Dio troškova snosi organizator, dio učenici. Onima sretnijima njihov dio troškova namiruju mjesne hrvatske samouprave. Prvi kamp počeo je 11. lipnja, zadnji, četvrti završava 9. srpnja. Sunce, more, jezično okruženje kao sastavnice oblikovanja i jačanja hrvatske nacionalne svijesti te znanja hrvatskoga jezika i književnosti. „Sv’jet je lijep, a život dar je sneba, / Al žeda nek ti bude velika, ljuta glad. / Pa gutaj vatru moju i siši ml’jeko moje, / I bit ćeš sveđer mlad.“ Pjeva pjesnik u sunčanom ditirambu igrajući se poput Pana jambom i trohejom.

Znatizelja i kreativnost, radoznalost pri

otkrivanja svijeta odlike su djeteta. Sposobnost djece da nauče brojne jezike jest čudo. Djeca u razdoblju do pete godine života jezike usvajaju s lakoćom igre ako su u jezičnom okruženju. Jezično okruženje čarobna je riječ koju ništa ne može zamijeniti u tijeku učenja jezika. I pri tome nam ne trebaju nikakve metode ni metodičke upute. I mi smo tako naučili svoj materinski jezik. Tek tako materinski jezik može se prenijeti s naraštaja na naraštaj. Jer tek tako on u sebi sadrži „kod“ koji nije tek riječ.

Već u majčinoj utrobi oslušuju se zvukovi materinskoga jezika, dijete s dvije godine koristi se znakovima i ima fond od maksimalno dvadeset riječi koji ubrzano raste. U dobi od pet godina koristi se fondom do tri tisuće riječi, a razumije do dvadeset i pet tisuća riječi. U dobi kada stupa u više razrede osnovne škole dijete razumije oko pedeset tisuća riječi, kažu znanstvenici.

Znanje je jezika kao hod, i hrana, ono se steče bez napora jer bez toga znanja, jezične vještine ne može se „opstati“ u jezičnom okruženju.

Znanstvenici kažu da je najidealnija doba za učenje jezika (stranog) od osme godine do puberteta, kada naglo padaju sposobnosti učenja stranog jezika. Ističu da je učenje stranog jezika najuspješnije ako se odvija usporedno s usvajanjem materinskoga jezika. Sposobnost djeteta k usvajanju jezika nije ograničena na broj jezika, niti ovisi o boji kože, inteligenciji... Dodaju i kako dijete koje raste u dvojezičnom okruženju, ima mogućnost usvojiti oba jezika. *Branka Pavić Blažetin*

Odmaraju se i učenici hrvatskoga jezika iz hrvatsko-mađarskih dvojezičnih škola, iz škola u kojima se hrvatski jezik i književnost predaje kao predmet i iz škola gdje se uči u kružoku.

Potpoma za usavršavanje hrvatskih pedagoga

Na otvorenom natječaju Ministarstva ljudskih resursa za usavršavanje narodnosnih pedagoga u matičnoj zemlji (NEMZ-PED-17) dodijeljena je potpora dvama hrvatskim natječajima u Mađarskoj: Hrvatskoj državnoj samoupravi za usavršavanje hrvatskih pedagoga u Mađarskoj 3,8 milijuna forinta, a bajsokoj Visokoj školi Józsefa Eötvösa za stručno-jezično usavršavanje povezano s hospitacijama u matičnoj zemlji milijun forinta.

SANTOVO

Oproštajna svečanost santovačke Hrvatske osnovne škole održat će se u četvrtak, 15. lipnja, s početkom u 17 sati. Od škole se oprašta 20 učenika razrednice Eve Andraš: Fanni András, Viktorija Božić, Csenge Brévai, Patrik Burány, Bálint Czimmermann, Petra Horváth, Alex Kolompár, Gréta Miklós, Milan Milanković, Martin Novics, Vivien Nyerlutz, Mónika Orsós, Brigitta Palásti, Ivan Rapić, Mate Rapić, Petra Rapić, Olivér Somodi, Krisztián Steiner, Viktória Skeledžija i Gergő Vancsura.

HDS-ova redovita skupština u Pečuhu

Skupština je bez primjedaba i pitanja jednoglasno prihvatila izmjene i dopune proračuna za 2017. godinu s prihodima i rashodima od 1 437 014 953 forinta. Za ravnatelja pečuške Hrvatske škole imenovan je Gabor Gyórvári. Predana su dva natječaja EFOP za projekte santovačke i pečuške obrazovne ustanove, za čije pripreme troškove osigurano po 20 milijuna forinti. Donesena odluka o ugovoru s gradom Bajom o utemeljenju kulturne ustanove za sada s privremenim sjedištem.

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, 22. svibnja, nakon svečanosti Drugog dana hrvatskoga školstva u Mađarskoj, u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu održana je redovita skupština Hrvatske državne samouprave.

Budući da se uz opravdano nenazočne odazvalo 13 od ukupno 23 vijećnika, te je utvrđen potrebni kvorum, a za ovjerovatelja zapisnika izabran Robert Ronta, jednoglasno je prihvaćen pismeno predloženi dnevni red.

Na početku sjednice predsjednik Ivan Gugan, u okviru rasprave o pismenom izvješću o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, u svojoj usmenoj dopuni zahvalio je Obrazovnom središtu Miroslava Krleže, domaćinu Dana hrvatskoga školstva u Mađarskoj, profesorima Ernestu Bariću i Stjepanu Blažetinu na zanimljivim izlaganjima. Nazočne je izvjestio i o izvanrednoj skupštini koja je na poticaj Franje Pajrića, odnosno zastupnika iz Pomurja i Gradišća, bila sazvana u Serdahelu, ali budući da nije bilo kvoruma, samo se razgovaralo o dnevnom redu: Zašto se HDS koristi dvojakim mjerilom kod isplate honorara, nakon čega se došlo do zaključka da se radi sve po zakonu. Izuzev troje zastupnika koji do danas nisu dostavili potrebnu dokumentaciju, svi drugi primaju honorar po zakonu. Kako uz ostalo reče predsjednik Gugan, međudobno stiglo je pismo dr. Franje Pajrića u kojem odustaje od ponovnog sazivanja izvanredne sjednice s narečenim dnevnim redom. Skupština je jednoglasno prihvatila narečeno izvješće o proteklom razdoblju.

Nakon primjedbe Stjepana Blažetina da su zastupnici prekasno dobili pismeni materijal, Skupština je bez rasprave jednoglasno prihvatila bilancu Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2016. godinu.

Uslijedila je rasprava o izmjenama i dopunama Proračuna HDS-a, Ureda i ustanova za 2017. godinu. Prema pismenom prijedlogu, izmjene i dopune nužne su s

Skupštini se odazvalo 13 od ukupno 23 vijećnika.

obzirom na međuvremene izmjene, zbog ugradnje ostatka novca iz 2016. godine, povećanje pričuvnog fonda za dodatne izdatke tijekom godine, odnosno vraćanje sredstava prema obračunu normative za podupiranje ustanova, te za nadoknadu plaća, odnosno zbog presvrstavanja unutar proračunskih stavaka Državne samouprave i njezinih ustanova.

Kako uz ostalo reče voditelj Ureda Jozo Solga, predani su natječaji EFOP za projekte santovačke i pečuške obrazovne ustanove, sve ide svojim tijekom. Za pripreme je troškove osigurano po 20 milijuna, što je potrebno uvrstiti u proračun kao privremeni izdatak jer se on vraća stopostotno od natječaja. Skupština je bez primjedaba i pitanja jednoglasno prihvatila izmjene i dopune proračuna za 2017. godinu s prihodima i rashodima od 1 437 014 953 forinta.

U nastavku sjednice Skupština je jednoglasno usvojila i izmjene i dopune Osnivačkog dokumenta Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže koje se tiču podružnice u Sambotelu. Kako uz ostalo reče predsjednik Gugan, 12 učenika pri-

javljeno je za prvi razred osnovne škole obrazovnog središta u Sambotelu, a 20-ak djece u vrtić. Dodao je da prema dogovoru s gradom vrtić i škola mogu ostati u postojećoj zgradi do ljeta 2019. godine, a onda se mogu preseliti u novu zgradu.

Skupština je jednoglasno prihvatila i odluku o ugovoru s gradom Bajom o utemeljenju tamošnje kulturne ustanove za sada s privremenim sjedištem, na privremenoj adresi u Dózsinoj ulici broj 6. Kako je naglašeno, za registraciju ustanove potrebno je prihvatiti proračun ustanove, osnivačku povelju i vršitelja dužnosti ravnatelja, nakon čega će se raspisati natječaj. Pošto se kupi planirana zgrada, samo će se promijeniti sjedište u osnivačkoj povelji hrvatske kulturne ustanove u Baji. Glede naziva predloženo je da naziv nove ustanove bude jednostavno Hrvatski kulturni centar bačkih Hrvata.

Na zatvorenoj sjednici Skupština je jednoglasno usvojila odluku o imenovanju Gabora Gyórvárijia za starog-novog ravnatelja pečuške Hrvatske škole, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže s novim petogodišnjim mandatom. MCC

120. jubilej u znaku odgovornosti, zajedništva i tradicije

Svečanost Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Petrovom Selu

Petrovo Selo vik je bilo na glasu zavolj svoje društvene jakosti. Ovde su brojne civilne organizacije na području folklor, športa, muzike, kulture i ognjobranstva, ke pak redom bilježu mnogoljetno kontinuirano djelovanje. Jedno je od tih društav Dobrovoljno ognjogasno društvo, koje je, po Geošičevoj monografiji, utemeljeno pred sto i dvadesetimi ljeti, a njev statut je primljen augustuša 1897. ljeta. Ondašnji predsjednik Društva bio je farnik István Hantó, a njega su redom sprohadjali i drugi Petrovišćani, kim je svenek važno bilo da se i dalje nosi ime i čast ove lipe meštrije, ali kod nas, na bazi velikodušnosti. Iz kronike dalje doznajemo da 29. junija 1926. ljeta je blagoslovljena zastava Društva, a za vrime komunizma je funkcioniralo u selu samo ovo društvo. Kad se je sadašnje Društvo povezalo 2008. ljeta sa šenkovljanskim DVD-om, prez sumlje je dobilo novi polet. Zahvaljujući i tom hrvatskom kontaktu, obnovljen je Ognjogasni dom, a iz dobrovoljnih darov kupljeno je pred kratkim modernije vozilo sa špricom, koje je sad i blagoslovljeno. Na veliku svetačnost petroviskih fajbegarov dospili su brojne ognjogasne jedinice iz cijele okolice kot i iz Hrvatske i Austrije, a i brojni političari sa svojim čestitkama, ohrabrujućimi riči i dari, 20. majuša, u subotu otpodne.

Richárd Inzsöl je služio mašu zahvalnicu

Ognjogasna delegacija iz Hrvatske

Smišno majuško vrime pozvalo je Petrovišćane, u jednom trenutku u vrućini, u drugoj minuti u moćnom vjetru koji je zdignuo još i fajbegarske kape s glavov, a negda nam se je činilo da će se i zahladiti, kad su kermendski šipaši dali osnovni takt za korake u povorki, ka nas je peljala od Ognjogasnoga doma (na što s pravom moru biti gizdavi domaćini jer u cijeloj okolici se ne najde ovakova fajbegarska baza) do kapele sv. Štefana, kade se je pod vedrim nebom služila maša zahvalnica. Ne samo u čast svih pokojnih i sadašnjih ognjogascv nego i za njevoga zaštitnika sv. Florijana, čiji mali kip je zauzeo mjesto i na oltaru. U svojoj prodiki je pomoćni farnik Pinčene doline Richárd Inzsöl naglasio, da su ognjogasci ti ki svoj žitak ponudu, bili to profesionalci ali dobrovoljni, za hrabrost, uvježbanost i budnost, jer oni su ti, ki poštuju i spašavaju živote drugih. „Ognjogasac ako nije vjernik, i onda je Kristušev človik jer ga karakterizira pažljivost i pomoć u neprilici, sa znanjem, iskustvom i dobrom namjerom potpore. Budite ovakovi i u naredni sto i

dvadeset ljeti...“, prosi je duhovnik petroviske fajbegare ki su livo od oltara gizdavo stali u svoji uniforma. Svetačnost je potom nastavljena pred Ognjogasnim domom tako da je farnik blagoslovio nakinčeno novo ognjogasno vozilo, a za jačkami petroviskoga ženskoga zbora „Ljubičica“ slijedili su i svečani govori. Najprlje je načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić

pozdravila okupljene i jubilar: „Vik je posebna prilika u povijesti jednoga sela, ako more proslaviti visoki jubilej utemeljenja jednoga civilnoga društva. Petrovo Selo u ovom najpr hodi, jer ima jačkarni zbor stariji od trideset ljet, raspolaže Igrokačkim društvom koje nas zabavlja 27 ljet dugo, a folklorna grupa ovo ljet svečuje 65. ljet svojega osnivanja. Danas svečuje-

Časni gosti s domaćini pri maši

Novo vozilo je blagoslovljeno

Jubilari s prijatelj iz austrijskoga Pinkovca

mo društvo koje je najdužlje aktivno kod nas sa svojom 120. godišnjicom", rekla je na početku svojega govora liktarica i nabrojila je imena zapovidnikov početo od Žigmonda Oswalda, Štefana Varge (Babičev) Ernőja Lőrincza, Ferenc Soldatića, Mate Barilovića, Lajoša Kohuta, Mikloša Varge do Petra Henića ki su do 1998. ljeta koordinirali i riktali djelo petroviskih fajbegarov. Odonda Janoš Škrapić, sad jur časni zapovidnik, dirigirao je jedinicu, trenutačno komandira Attila Zsarnai (profesionalni ognjogasac u Sambotelu), a predsjednik im je Emil Temmel. „Sto i dvadeset ljet napunjeno s borbom, zaufanji, mukom, uspjehom, razočaranji, žilavošću, radošću i sanjama, to je sve za njimi. Stariji još pametu kako je bilo teško septembra 1929. ljeta, kad je u velikom ognju nestalo u našem selu već od pedeset hiž i umrla je troljetna Borbala Teklić, ali veliki oganj je ugašen s pomoću susjednih, esterajskih fajbegarov", se je spomenula načelnica na dosad najveću katastrofu u seoskoj hištorigiji i dodala još da kotrigi Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva su i jezgro spasilačke ekipe u ovom naselju, ki su svojim marljivim djelom, čez pet ljet obnovili svoj Ognjogasni dom i skupnom

Državni tajnik Zsolt V. Németh pri svečanom aktu

snagom sad su mogli izminuti auto na modernije i bolje vozilo. Državni tajnik, a ujedno i parlamentarni zastupnik sela Zsolt V. Németh, takaj je čestitao za visoki jubilej koji, kako je rekao, stoji u znaku odgovornosti, zajedništva i tradicije četirih generacijov. Povjerenik Vlade u Željeznoj županiji, Bertalan Harangozo, rodom iz Petrovoga Sela, naglasio je da odanost spašavanju i medjusobno davanje pomoći svenek su prekoraknuli seoske granice. I onda su ljudi jedan drugomu priskočili u

pomoć kad im je u tom malo jače stala na put Željezna zavjesa. Sve fajbegare je prosio da budu i nadalje vjerni prethodnim, pokojnim ognjogascem i pomažu tako susjede, kot i svoje ljude. Za dar su prikdane časna povelja i kopija originalnoga statuta petroviskoga Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva iz 1897. ljeta koji se najde u samboteliskom arhivu. Za svečanimi govori uručena su brojna priznanja za većljetno djelovanje domaćih fajbegarov. Božo Đenadija u zastupništvu Dobrovoljnoga vatrogasnoga društva iz Šenkovca je takaj gratulirao domaćinom uz želju da i dalje živi prekogranična suradnja ka će za ljetodan bilježiti i desetu godišnjicu. Vatrogasna zajednica općine Brdovec je ovom prilikom dodilila Moniki Škrapić-Nagy brončanu medaliju, a Janoš Škrapić je pak mogao prikzeti ognjogasnno odlikovanje za medjunarodnu suradnju iz Hrvatske. U proslavi je red došao do svezanja pantlikov na ognjogasnu zastavu i bila je nezaustavljiva rijeka darov i dobrih željov. Tim je službeni dio bio završen i onda su jubilaristi častili svoje kolegare i goste u restoranu Pinka s vičerom, a veselju, kako se povida, do svitanja nije bilo kraja.

Timea Horvat

Čudami su došli svečevati s fajbegari

Santovci u Prvome svjetskom ratu

U povodu obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskoga rata, 22. svibnja, u santovačkom domu kulture otvorena je izložba s naslovom Santovci u Prvome svjetskom ratu, u spomen santovačkim junacima koji su poginuli između 1914. i 1918. godine na raznim bojištima, odnosno koji su sudjelovali u ratu. Za ovu prigodu u predvorju doma kulture sagrađen je ratni rov s bodljikavom žicom i „vrećama pijeska“, te sakupljenim starim predmetima, da bi se dočarao onodobni vojnički život. Uvodnim izlaganjem o Prvome svjetskom ratu izložbu je otvorio povjesničar Gergely Bödök. Uslijedila je predstava s naslovom „Opalo je lišće“ (Lehullottak a falevelek), koja je glazbeno-plesnim programom i projekcijom te čitanjem povjesničara Gergelya Bödöka dala cjeloviti društveni, politički, gospodarski, kulturni, i ne u posljednjem redu ljudski prikaz razdoblja Prvog svjetskog rata. Priredba s izložbom, predstavom i postavljanjem spomen-ploče poginulima, koju je idejno osmislio seoski vijećnik Gabor Varga, ostvarena je putem natječaja uz potporu Spomen-odбора za obilježavanje stogodišnjice Prvog svjetskog rata 1914. – 1918. (Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság 1914-1918). Uz onodobne fotografije, vojnička pisma, dokumente i predmete, izložen je i popis imena 107 Santovaca koji su poginuli u Prvome svjetskom ratu, među njima i santovačkih Hrvata (koji čine većinu) s imenima u izvornom obliku. Na temelju toga popisa u pripremi je i dvojezična

Izložba je pobudila mnoga sjećanja.

Vojnik Živko Stipanov

Predstava „Opalo je lišće“ (Lehullottak a falevelek)

Imena Santovaca poginulih u I. svjetskom ratu

U spomen poginulim junacima

spomen-ploča koja će u okviru ovogodišnjeg Dana Santovaca u kolovozu biti postavljena u seoskom parku Slobode i znanosti. Izložba će biti otvorena do 12. kolovoza, a zatim premještena u stalni prostor. Dodajmo da su u prijepodnevnim satima učenici Hrvatske škole u narečenom parku posadili deset stabala topole u spomen poginulim junacima.

S. B.

Izložba „Naši svetcí“

Hrvatski klub Augusta Šenoe i Hrvatsko povjerenstvo Pečuške biskupije 10. svibnja u maloj galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe priredili su izložbu dječjih crteža koji su sudjelovali na ovogodišnjemu likovnom natjecanju Croatiada. Izloženi su Croatiadini crteži, crteži djece s područja Pečuške biskupije. Izložbu je otvorio velečasni Ladislav Ronta, biskupski povjerenik za Hrvate. Što je to Croatiada?!

Croatiada je sustav natjecanja što ga provodi HDS-ov Odbor za odgoj i obrazovanje za hrvatske učenike u našoj zemlji i polaznike vrtića, a osmislio ga je prije 20 godina tadašnji referent za školstvo HDS-ova Ureda, pokojni pedagog i kulturni djelatnik, političar Stipan Blažetin. Croatiada je ušla u svoje treće desetljeće, a danas se odvija kroz nekoliko natjecanja i smotra: likovni natjecaj za djecu hrvatskih vrtića te za učenike osnovnih i srednjih škola gdje se uči hrvatski jezik, državno natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku za osnovnoškolce i gimnazijalce, susret dramskih družina i prije nekoliko godina osmišljena radionica Izlaganje projektnih tema.

Na ovogodišnji raspis likovnog natjecanja s temom „Naši svetcí“ (moja vjera, cr-

kva, zaštitnik sela, hodočašća, proštenja) pristiglo je 272 crteža koji su vrednovani u šest kategorija: vrtića, 1. – 2., 3. – 4., 5. – 6., 7. – 8. razreda, te gimnazijalci. Natjecatelji su morali izraditi sliku u formatu A/4 ili A/3, i uz nju priložiti i opis crteža (predstaviti svoj crtež u 5 – 10 rečenica).

U nedostatku opisa crtež je bio nevaljan. Tehnika izradbe likovnih radova bila

je slobodna, uz mogućnost uporabe kolaža, pastela, flomastera, akvarela i kombiniranih tehnika. S područja Pečuške biskupije sudjelovali su polaznici vrtića i učenici lukoviške, martinačke, mohačke, pečuške, salantske, starinske i šeljinske škole. Tek se nekoliko njih odazvalo izložbi u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe.

Branka Pavić Blažetin

Uspjeh „Maričinih“ omladinaca

U organizaciji Kulturne udruge Pöndöly, komlovske Gradskog kazališta, te tamošnjega Doma zajednica, 13. svibnja u istoimenome mjestu priređen je susret dječjih folklornih skupina u Baranjskoj županiji. Susretu se odazvalo sedam društava s više svojih skupina i ukupno 15 produkcija. Među tim društvima našla se i omladinska skupina salantskoga KUD-a „Marica“, koja je izvela bošnjačkohrvatske plesove iz okolice Pečuha u pratnji KUD-ova orkestra i članova Orkestra Vizin.

Tročlani žiri, koji su činili: István Hahn-Kakas, Krisztina Koszta Illés te Zoltán Tóth, nimalo nije imao lak zadatak. Sva društva, iz Komlova, Močača, Salante, Pečuha, Kalače, koja su ovdje nastupila bila su jako dobro pripremljena, sva su na visokom razini izvela svoje produkcije.

Ipak, žiri je osim zajedničkih poklona jednoglasno izabrao i dva društva koja su dobila i posebnu nagradu. Jedno društvo bilo je iz Kalače, skupina vrtićaša, njih oko 60-ero koji su izveli dječje igrice iz svoga mjesta.

Drugo je društvo omladinska skupina KUD-a „Marica“ koja je sa svojom izvedbom bošnjačkohrvatskih plesova osvojila srca žirija. Osim plesa žiri je izdigao i ljepotu izvorne narodne nošnje, lijepo pjevanje, dobru glazbu i sklad u svemu tome.

Vesna Velin

Sveti Ladislav i Hrvati (II. dio)

Nedavni uzvratni službeni posjet mađarskog predsjednika Jánoša Ádera Hrvatskoj, osim aktualnih tema obilježilo je i otvorenje putujuće izložbe posvećene ugarskom kralju i svetcu Ladislavu I. Arpadoviću, koje je održano u Mađarskom institutu u Zagrebu.

Kult svetih ugarskih kraljeva u cijelosti se uklapa u onodobne trendove, dovoljno je pomisliti, primjerice, na francuskoga kralja sv. Luja IX. ili podulju listu drugih monarha uzdignutih na oltar. Glavni razlozi štovanja svetih kraljeva diljem Europe bile su posebne zasluge u širenju kršćanstva, uvriježeno mišljenje o sakralnosti vlasti, ideja kršćanske države te viteški ideali. Sveti Ladislav svetim je proglašen 1192. godine, a od samih početaka spominje se kao viteški kralj visokih moralnih standarda. Godine 1334. godine gorički arhiđakon Ivan napisao je kratku kroniku ugarskih kraljeva, u kojoj ističe Ladislavove kršćanske zasluge govoreći kako je „u vrijeme njegova vladanja... u jednom dijelu Slavonije... potpuno počelo jačati ime Kristovo. On je također utemeljio zagrebačku crkvu u čast presvetoga kralja Stjepana, i mnogim ju je posjedima, pravima i dobrima nadario...“ Sv. Ladislav u sakralnoj se umjetnosti uvijek prikazuje kao čovjek goleme fizičke snage i velikog ugleda, s krunom, plaštem i halabardom, njegovom glavnom insignijom (kojom je, prema legendi, poput Mojsija, izveo vodu iz stijene). Osim brojnih mađarskih, ime sv. Ladislava Kralja nose i neka hrvatska naselja (Ladislavec, Ladislav Sokolovački itd.). Zagrebački biskupi tijekom stoljeća nastojali su postići veću samostalnost i odcijepiti svoju dijecezu od ugarskih metropolija, što će naposljetku 1852. dovesti do osnivanja nadbiskupije. Usporedno s preporodnim previranjima štovanje ugarskih kraljeva u Hrvatskoj postupno će gubiti na važnosti, da bi ga kasnije povijesne pokretnice trajno potisnule u korist drugih kultura, što se očituje i u današnjem nazivu zagrebačke katedrale (Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava), u kojem se sveti kraljevi pojavljuju kao suzaštitnici. Hrvati u Mađarskoj kroza svoju povijest imali su neposredniju vezu sa štovanjem sv. Ladislava Kralja. O popularnosti ugarskih svetih kraljeva među Hrvatima u Mađarskoj svjedoči i pučka tradicija koju je prikupljao pokojni Đuro Franković, koji u jednom članku navodi kako se u Martincima sačuvala predaja prema kojoj ulica Tabor čuva uspomenu na Ladislava i njegovu vojsku, te prelazak

preko obližnje Drave. Svetom kralju posvećene su i župne crkve u Gari i Nijemetu. Ladislav I. Arpadovič dokinuo je nered u Ugarskoj, utvrdio kršćanstvo i stabilizirao vanjskopolitički položaj države. Uspješno je djelovao i u području crkvene politike, o čemu svjedoče ponajprije proglašenja ugarskih svetaca sv. Stjepana Kralja, sv. Emerika i sv. Gerarda (Gelerta). Za svoja vladavine morao se odupirati i napadima istočnih nomada Kumana i Pečenega, pa nije slučajno da u sjećanju i duhovnom životu mađarskog naroda zauzima mjesto koje jedva zaostaje za prvim ugarskim kraljem Stjepanom I. Arpadovičem (Svetim Stjepanom). Vojnim pohodom na Hrvatsku i Slavoniju proširio je ugarski utjecaj južno od Drave, što će kasnije omogućiti državnu zajednicu Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i Kraljevine Ugarske. U političkom smislu sv. Ladislav Hrvatima donosi nekoliko prednosti. U prvom redu zaustavlja najezdu istočnih naroda i stvara sponu prema središnjem europskom prostoru, koji će u okvirima hrvatsko-ugarske države činiti protutežu mletačkim aspiracijama na jadranskoj obali. Ipak, najtrajnije zasluge stekao je osnivanjem Zagrebačke biskupije. Posljedice tog događaja tada se još nisu mogle sagledati: Ladislav je postupio racionalno, u skladu sa svojom crkvenom i državnom politikom, ne sluteći da je time pokrenuo razvoj kasnijega hrvatskog crkvenog, kulturnog i državnog središta. Nadiranjem Osmanlija i padom hrvatskih zemalja postupno će rasti važnost Zagreba, što će najaviti i novi crkveni odnosi na početku novog vijeka. Vrsni mađarski crkveni povjesničar i istraživač 16. – 17. stoljeća Antal Molnár u svojoj knjizi o odnosima Zagrebačke biskupije i Ugarske crkve dokazuje kako su od druge polovice 16. stoljeća hrvatsko-ugarske crkvene odnose obilježile razmirice: duh katoličke obnove i Tridentuskog sabora u Hrvatskoj su se pojavljivali naglašenije od Ugarske, a ugarska crkvena nadležnost sve više postajala nominalnom. Svaki pokušaj jače integracije u ugarsku crkvenu strukturu nailazio je na jak otpor, na što će se tijekom idućih stoljeća nadovezati drugi procesi nacionalnog razvoja. To je dakle ozračje kroz koje

možemo shvatiti razloge slabljenja kulta sv. Ladislava u hrvatskim zemljama. Ladislav će se skupa s drugim ugarskim kraljevima sve više percipirati kao mađarski svetac. Istodobno, kult sv. Ladislava stavit će se u službu mađarske nacionalne integracije: od 19. stoljeća za potrebe najšireg čitateljstva počele su izlaziti brojne crkvene i svjetovne publikacije o viteškom kralju. Nakon sloma mađarske revolucije 1848. – 1849. godine grof Károlyi u egzilu osniva Društvo sv. Ladislava, a kult novi procvat doživljava između dva rata. Ime sv. Ladislava Kralja tijekom Drugoga svjetskog rata nosila je i jedna divizija mađarske vojske.

Ivan Tomek

Trenutak za pjesmu

* * *

**Crkva Sv. Antuna
nestaje u dubini kao krstaš.
U magli
koja sama sebe guši.
Smrt nas sramoti.
Ovdje se utapaju
sasušeni vijenci nepoznatih.
Tko može u vrlet,
taj se neće vratiti istim putem.
Čovjek se prevario
čuvajući pijanog
anđela čuvara.
Odljepi poljubac
s mojeg vrata.
Dvije sjene prevrću se u oskudici –
dva Morandijeva platna.
Magla nas ljubi.
Jesam li...
Kupamo se
u čaši hladnog mlijeka.
Zar sam ovdje došao umrijeti?
U Padovi.**

Arsen Dedić

Otvorenje izložbe radova Valerija Seleši

U Croaticinu galerijskom prostoru 10. svibnja otvorena je izložba radova samouke umjetnice Valerije Seleši, što su organizirale Hrvatska samouprava XV. okruga i Croatica. Postav je otvorila dogradonačelnica Samouprave XV. okruga Angéla Németh, a na priredbi se okupilo dvadesetak posjetitelja.

Djelci izložbe

Susrele su se zamisli zastupnika Hrvatske samouprave XV. okruga i Croatice oko priređivanja izložbe radova umjetnice Valerije Seleši, pošto su oni njezine uratke ugledali na društvenoj mreži. Ali i zbog toga što već odavno poznaju Valeriju, i na prvi pogled dopali su im njeni radovi. Na otvorenju su bili: prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Maja Rosen-

zweig Bajić, dogradonačelnica XV. okruga Angéla Németh, umjetnički znanci i članovi obitelji, te stalni posjetitelji Croaticinih priredaba. Izložbu je prigodnim govorom otvorila dogradonačelnica Angéla Németh, koja je među ostalim rekla: „Ne pretjerujem kada kažem da je Valerija, kao višegodišnja stanovnica našeg okruga, bila ključna osoba svoje okolice, poznata i priznata u široj okolini. Iskreno rečeno, ne znam koliko je bilo iznenađujuće za one koji je bolje poznaju, kako već umalo pet godina svoga života posvećuje rukotvorinama. Ali činjenica je da je Vali izrasla u umjetnicu, koja je postala znatiželjna i ustrajna prema svakoj grani umjetnosti. Ona je renesansni čovjek, mnogostrana osoba, umjetnica čije uratke danas sve više njih voli i zna, i unutar Mađarske tako i izvan njenih državnih granica. Svakoga od nas je za primjer njezina otvorenost, iskrena znatiželja, marljivost i ustrajnost. Ne štedeći ni vrijeme ni energiju, usvaja majstorska rješenja, udubljuje se u kreativno stvaranje.“

Izloženi su čipkasti suncobrani, pleteni nadstolnjaci i šeširi raznih boja, nakiti (narukvice, ogrlice, naušnice) rađeni frivolity (tattooing) tehnikom, tanjuri rađeni salvetnom tehnikom (deku-paž), tkani tepisi, i mnoštvo svijeća različitih boja i oblika, od životinja, kućica, češera do cvijeća, te dlanovi od gipsa po prozorskim daskama.

Postav je osmislila i uredila Kristina Goher, koja je među ostalom rekla da je lijepo zamisliti život tih predmeta izvan ovoga prostora. Kako je uzvišen osjećaj gledati zapaljenu svijeću usred obiteljskoga stola pri večeri, osjetiti miris poljskoga cvijeća u vazi na bijelome stolnjaku, uhvatiti šešir koji razdragani povjetarac nosi ili bosonogo hodati po toplim tepisima.

Posjetitelje je pozdravio i predsjednik Hrvatske samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma, koji je također s toplim riječima govorio o Valeriji Seleši, koja je nesebično pomagala rad njihove Samouprave, a također je pokrenula i tečaj hrvatskoga jezika za zainteresirane.

Valerija Seleši rodnom je iz Hrvatske, ali već dugo živi u Budimpešti. Deset godina je radila u HOŠIG-u kao profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, te predavala i mađarski kao strani

Sretna umjetnica...

jezik. Njezin je prvi kreativni samostalni rad bio mađarsko-hrvatski rječnik za turiste „Hasznos útítárs Horvátországba utazók-nak“, 2000. godine. Kreativnim rukotvorinama se počela baviti prije pet godina, prvo pletenjem čipke, pa se tako rodio i prvi suncobran i naziv „Csipekernyő“, potom se okušala u mnoštvo tehnika. Godine 2014. i 2015. njezini su uradci bili izloženi na izložbi „Magyar kézműves remek“, u organizaciji Mađarske gospodarske i industrijske komore. U svom je rodnom selu imala dvije samostalne izložbe, a u ožujku 2017. u Suzi.

Nakon razgledanja postava predsjednik Stjepan Kuzma pozvao je nazočne na domjenak u klupsku prostoriju, gdje se druženje nastavilo.

Kristina Goher

Bogatstvo...

Baćinski bračni par iz 1914. godine: Stipan Perić (1889. – 1961.) i Marija Balaž (1893. – 1965.), djed i baka Stipana Perića, vlasnika fotografije, koji danas živi u Kalači

Narodnosni festival u XVIII. okrugu

Plesna skupina „Igraj kolo“

Vera Drajko, Jelica Pašić Drajko i Dušica Drajko

Pod visokim pokroviteljstvom gradonačelnika XIII. okruga Józsefa Tótha, u Vrtu svetoga Mihovila 28. svibnja priređen je uobičajeni Narodnosni festival. U prijedopodnevni satima Romsko kazalište „Cinka Panna“ zabavljalo je djecu, a popodne su se predstavile narodnosti tog okruga. Tako su na otvorenoj pozornici nastupili zborovi ili plesne skupine njemačke, srpske, slovačke, romske, hrvatske, poljske, bugarske, armenske, rumunjske, rusinske i grčke manjine. Na poziv Hrvatske samouprave XIII. okruga splet hrvatskih plesova izvela je andzabeška Plesna skupina „Igraj kolo“. Kod štandova samouprave su nudile kulinarske specijalitete svoje narodnosti, a pojedine su pripremile svoja izdanja, ručne radove, fotografije krajolika ili radionice. Kod šatora Hrvatske samouprave Jelica Pašić Drajko, Vera Drajko i Dušica Drajko svesrdno su čekale svoje goste s ukusnim ćevapčićima, kolačima, vinom i mineralnom vodom. Istina, Dušica nije zastupnica Samouprave, ali uvijek rado pomaže kod programa. U večernjim satima ustrajne je goste čekala grčka plesačnica. k. g.

Narodnosni festival u XVIII. okrugu

Pod krilaticom „Havana za sve“, na Šetalištu Béle Kondora od 25. do 28. svibnja 2017. priređena je uobičajena kulturno-gastronomska manifestacija „Slavlje na Havani“. U sklopu toga 27. svibnja priređen je i Narodnosni festival, gdje su se s kulturnim programom i kulinarskim specijalitetima predstavile narodnosti gradske četvrti Lovranci – Petarac. Manifestaciju je otvorio dogradonačelnik Attila Szarvas, potom je uslijedio zajednički nastup učenika Osnovne škole „Táncsics“ i Udruge „Njemački građani“. Svoje su folklorno blago predstavili Rumunji, Grci, Armenci, Poljaci, Hrvati i Bugari. Također su ove zajednice pod svojim šatorom nudile i svoje specijalitete, na hrvatsko-me stolu našlo se bureka, pogačica i pokoja kapljica rakije i vina. Na poziv Hrvatske samouprave, s polusatnim folklornim programom publici se predstavila mlađa skupina tukuljskoga južnoslavenskog kulturnog društva. Kako voditeljica programa reče, Društvo je osnovano 1976. godine, i otada iza sebe znaju mnoštvo tuzemnih i inozemnih gostovanja, a cilj im je njegovanje folkloru država bivše Jugoslavije. Rade po skupinama: pjevački zbor, plesna skupina starijega naraštaja i skupina mladih. Voditelj je društva Ladislav Halas. Ovoga su puta, u pratnji sastava Kolo, otplesali splet bunjevačkih plesova, izveli plesove hrvatske Baranje i pri kraju podravske plesove, koje potpisuje slavni koreograf Antun Kričković.

Ples iz hrvatske Baranje

Koreografija Antuna Kričkovića

Kako nam potpredsjednica Hrvatske samouprave Marija Srakić Mareljin reče, na sljedeću priredbu „Slaveni s juga“ također će pozvati Tukuljce, njihov zbor, a jednako tako planira se, početkom rujna, i putovanje u zbratimljene gradove Nina. Samouprava ove godine gospodari s iznosom od 4 milijuna forinta.

Kristina Goher

Duhovska nedilja na Undi

Malo je takovih naselj kod nas, kade se ovako brižno čuvaju stoljetni običaji, kot na Undi. K tomu su potribni fanatični ljudi, a i mladi ki će dobrovoljno uložiti svoj trud i slobodno vreme za nešto, što je pak na hasan cijeloj zajednici. Svako ljeto pred Duhi mala grupica divojak se pripravlja na posebnu zadaću, jer tamo se još pohaja na Duhe binčati. Već od sto ljet na Duhovsku nedilju skoro u svakom undanskom stanu primaju u čisto bijelo obličene divojke...

Pri familiji Guzmić

Duhovska kraljica Ana Farkaš

„Hvaljen budi Jezuš Kristuš... Hodi k nam, Duh Sveti, stvoritelj presvitli, gdo je nam dopustil jedan kralj svitlosti...“ – jaču divojke, na Duhovsku nedilju najmanje stokrat, jer od ranoga ujtra su na putu po ulica Unde i kade dobiju dopušćenje, svako dobro i lipo si želju domaćinom, a projdu i na hrvatsku mašu u mjesnu crikvu odjačiti svoje. Ljetos su se pred svetki vježbale četirme: Dora Singer, Karina Lendvai, Nikoleta Gati i Barbara Haniš, a duhovska kraljica je postala mala folklorišica Anica Farkaš, nukica bivšega poglavara sela Franje Guzmića. „Mi moremo biti jako gizdavi da naša dica i naše unuke nosu dalje ov običaj, iako moremo i to reći da se naše selo sve bolje stara, a mladji ljudi sve manje se pominadu hrvatski“, upozna nas sa turboznamstvom negdašnji funkcionar ki ovako nastavlja: „Naša nukica je veselo čekala ov dan, ali malo se je i bojala, kako će ovo sve pojti, kako ćedu pri svakom stanu duhovski pozdrav dati.

Ako je ona, i mi smo veseli da su na nju mislili, ali jako čuda divičić i nij' u selu. Njoj je i mati, moja kći, negda išla na Duhe binčati, a sa ženom gor se nismo za ovo pominjali, je li i ona išla. Dokle je kod nas ovakovih fanatičnih ljudi kot Štefan Kolosar i oko nje ga još par junakov i divičić ki će na ovom djelati, dosidob još ide, ali ča će biti kad naše unuke budu zrasle, ja to ne znam. Kad u familiji i čuvarnica se ne pominadu ljudi hrvatski, a staremajke pojdu s ovoga svita, teško će biti zadržati i jezik i tradicije, ali ja se svenek ufam da neće nestati sve ovo naše bogatstvo“, tutnja-

Čuvari običajev sa Štefanom Kolosarom

ju Guzmićeve riči i dalje slušamo povidajku oko svetka od Štefana Kolosara. Negda svoj dan je pravica bila da četire divojke ke su pohadjale 8. razred, išle su binčati i svenek su si one izabrale ka divičica iz čuvarnice bude njeva kraljica, ka je naredno ljeto morala stupiti u školsku dob. Ako je bilo već divičić, onda su se jur na Duhe još i već grupe ganule jačući po selu. Na bermanje su se dale šiti pratež u toj su hodile i na Duhe, a duhovska kraljica u ruki je držala očenaš, nimo je stala i ni smila ni govoriti, niti se smijati. Ljudi su goste ponukali pilom i jilom, pak su s pinezi darovali trud i milinu kot i brigu za stari običaj. „Ova pravica, po mojem znanju, u Gradišću živi nek pri nas na Undi, nij' je ni u Austriji, niti u Slovačkoj, iako je poznato, kako Hrvati u drugi regija takaj imaju duhovske kraljice. K nam je ovo vjerojatno pred stovimi ljeti doprimio jedan farnik, aš to mislim i zbog toga, kad je i moja mama išla binčati kot divojka, a

ona ima već od osamdeset ljet“, tvrdio je strogi čuvar običajev na Undi ki je još rekao da ovomu se i zato veseli jer ovde su divojke u glavnoj ulozi, a na Tri kralje, na Božić, pri škrebetanju pred Vazmi hodu dičaki. Kako nam je uz ostalo rekao još Štefan Kolosar, predsjednik KUD-a „Veseli Gradišćanci“, ova undanska tradicija je lani zašla u „Škrinju vridnosti“ Jursko-mošonsko-šopronske županije, ali on jur ima i druge zamisli u svezi s undanskom gastronomijom ke bi bile takaj vridne da zajdu na spisak županijskoga bogatstva.

Tiho

Dan djece u martinačkoj školi

U dvojezičnoj osnovnoj školi sela Martina velika se pozornost posvećuje i izvannastavnim aktivnostima i programima koji jačaju zajedništvo. Jedan od takvih programa svakako je organiziranje cjelodnevnih sadržaja uz Dan djece. Tako je bilo i ove godine, 26. svibnja. U školskome dvorištu i školskim prostorima sve je bilo posvećeno djeci, uz igru, priču, pjesmu i ples, zabavu, ali i učenje kroz navedene sadržaje, kaže nam jedna od organizatorica Dana, učiteljica Erika Sigečan Kuštra koja je zajedno s učiteljom Tündom Kovačević Kövesfalvi bila zadužena za usklađivanje sadržaja sa strane ravnateljice Ruže Hideg. Sve učiteljice i svi nastavnici, djelatnici imali su svoj zadatak jednako kao i djeca, a pomogli su i roditelji učitelja i učenika. Tako je prekusne uštipke, tzv. fanjke spekla mama narečene učiteljice Tünde. Uza spomenute slatkiše ništa manje ukusna nije bila ni pizza naručena iz šeljinske pizzerije. Plesalo se i pjevalo karaoke, natjecalo u jedenju uštipaka, djeca su bojala i šminkala lica jedni drugima, u tome su se osobito istaknule djevojčice. Puhali su se baloni različitih boja, čula se vesela cika koja je odzvanjala radošću. Pomogao je i Malteški red čiji je aktivni član martinački donaćelnik Šandor Kövesalvi. On je donio zračni grad skakaonicu

Martinačku školu pohađa šezdesetak učenika od prvog do osmog razreda koji rade po programu dvojezične hrvatsko-mađarske škole.

Erika Kuštra Sigečan

JEDAN OD NAJSIROMAŠNIJH DIJELOVA MAĐARSKE

FOTO: BISERKA BRATNER

Kako je izjavio državni tajnik Ministarstva ljudskih resursa za socijalnu politiku i društvenu skrb Károly Czibere, donosi portal barcsmedi.hu, vlada je pokrenula regionalne skrbi kroz koje je namijenila dvije milijarde forinta za pet najnerazvijenijih kotara u Mađarskoj. Program imena „Végtelen lehetőség” namijenjen je za pet kotara: Cigánd, Gönc, Kunhegyes, Baktalórántháza i Šeljín, svakom kotaru na raspolaganju je 400 milijuna forinta. Programi koji budu potpomagani putem odobrenih natječaja, trebaju se ostvariti u roku od četiri godine. Natječaji se mogu predati od 1. lipnja do 29. rujna 2017. godine. Cilj je programa ljudima koji žive u najnerazvijenijim područjima osigurati mogućnost napredovanja.

MEĐUNARODNI DANI RIJEKE DUNAVA

Vodoprivredno ravnateljstvo južnog Zadunavlja priređuje Međunarodne dane rijeke Dunava. Otvaranje Dana je 29. lipnja na samoj mađarsko-hrvatskoj granici kod Barče. Posjetitelje čekaju raznovrsni programi, nastupit će na desetke društava, a osim barčanskih nastupit će i hrvatski sastavi te gosti Animal Cannibals. Vožnja brodom, izložbeni štandovi, revijalno kuhanje – sve to čeka posjetitelje. Najbolja jela birat će međunarodno ocjenjivačko povjerenstvo.

Mala stranica

IPOBJEDNICI NAGRADNE IGRE HRVATSKOGA GLASNIKA jesu UČENICI KAČMARSKE OSNOVNE ŠKOLE

Dragi naši čitatelji Male stranice!

Završila je naša Nagradna igra koju smo započeli u veljači, a završili u zadnjemu svi-banjskom tjednu, rješenja zadnjega kruga trebalo je poslati do 5. lipnja. Radujemo se što je u Nagradnoj igri sudjelovalo gotovo tridesetero djece iz tri škole (Harkanj, Kačmar i Serdahel), međutim žao nam je što se učenici mnogih naših hrvatskih škola nisu

uključili. Nadamo se da će iduće školske godine to učiniti. S Nagradnom igrom željeli smo vam pomoći u učenju hrvatskoga jezika, proširiti vaše znanje iz književnosti, narodopisa ili nuditi vam provjeru svojega znanja kroz razne zadatke. Kako smo vam najavili, za učenike najaktivnije škole pripremili smo glavnu nagradu. Dobitnici su glavne nagrade učenici kačmarske osnovne škole, oni su nam poslali ukupno 44 točna rješenja (po mjesecima), učenici serdahelske osnovne škole su navrijeme poslali 42 točna rješenja, a harkanjska osnovna škola tri. Glavna nagrada učenicima kačmarske škole bit će uručena u sklopu svečanosti otvaranja nove školske godine u toj školi.

Državni prvaci – B33

Prvi put u povijesti škole, košarkaši pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu osvojili su zlatnu medalju na Državnoj završnici Đačke olimpijade B33 održanoj 3. lipnja 2017. u Oroszlányu. Momčad u sastavu Vladan Kovačević (9. razred), Uroš Rosić (10. B), Marko Mandić (11. razred) i Boris Krnjajski (12.

razred) samouvjereno je nizala pobjedu za pobjedom i bez ijedne izgubljene utakmice došla do same završnice u kojoj je porazila momčad stolnobiogradske Gimnazije Tóparti, pa tako zaslužno postigla I. mjesto uz koje su igrači, osim medalja, pehara i vrijednih nagrada, dobili i 15 vrijednih bodova za prijamne ispite. Čestitamo dečkima i njihovu treneru, profesoru Sándoru Földiju!

Izvučen dobitnik nagradne igre HRVATSKOGA GLASNIKA za svibanj

U četvrtom krugu nagradne igre Hrvatskoga glasnika dobitnik je Balint Tot, učenik 7. razreda serdahelske osnovne škole, njegova je nagrada Hrvatsko-mađarski rječnik. U svibnju smo zaprimili 19 rješenja na zadani rok nagradne igre iz Kačmara i Serdahela (5. lipnja). Rješenja koja su stigla iza tog datuma više nismo mogli uzeti u obzir. Do zadanog roka točna rješenja poslali su ovi učenici: Ladislav Balog, Lili Erb, Zoltan Erdelj, Lili Marton, Đuro Sárközi, Katinka Erb, Bianka Sárközi, Levente Bešir, Viktorija Szőke, Danijel Kis, Silvestar Gilanji, Nemanja Lukić, Dijana Krekić, Franciska Zorić, Grga Princ, Balint Tot, Ramona Tot.

Zagrebačke studentice u Keresturu

Od 15. do 19. svibnja studenti Sveučilišta u Zagrebu boravili su u Keresturu i održali sate hrvatskoga jezika za učenike tamošnje Osnovne škole „Nikola Zrinski“. Malu zagrebačku družinu predvodila je profesorica dr. sc. Sanja Vulić. Osim sudjelovanja u odgoju i obrazovanju, gosti su se upoznali s pomurskim krajem, poviješću pomurskih Hrvata, ljepotama tog područja, znamenitostima zalskih gradova. Zauzvrat će učenici keresturske škole boraviti nekoliko dana u hrvatskome glavnom gradu.

Lani krajem studenoga studenti Odjela za kroatologiju sa Sveučilišta u Zagrebu, sa svojom profesoricom dr. sc. Sanjom Vulić posjetili su hrvatsku pomursku zajednicu u okviru terenske nastave kako bi se upoznali s dijalektom Hrvata u dijaspori. Tada su zagrebački studenti posjetili kerestursku i serdahelsku osnovnu školu, serdahelski dječji vrtić i Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“. Odmah na prvom posjetu razgovaralo se o mogućnosti suradnje, konkretno o održavanju praktičnih vježba zagrebačkih studenata u nekoj od pomurskih hrvatskih škola. Ravnateljica keresturske škole Anica Kovač odmah je započela organizaciju posjeta zagrebačkih studenata, naime smatra da su takvi susreti s izvornim govornicima hrvatskoga jezika vrlo potrebni u učenju jezika. To je velika pomoć i učenicima jer su primorani da na satu saobraćaju isključivo na hrvatskom jeziku, a dobro je i nastavnicima jer oni također imaju priliku da vježbaju naš jezik, saznaju nove informacije, nove spoznaje o aktualnostima hrvatskog odgoja. Pro-

Marijana Radovac na nastavi

Izlet do Novoga Zrina

Izlet u Kestel

fesorica Sanja Vulić pošto je lani posjetila Pomurje, i ona je počela organizirati nastavu hrvatskoga jezika u dijaspori, razgovarala je s pročelnikom hrvatskih studija koji je podupirao taj pilot-projekt. Novčana su sredstva u tome bila minimalna, jedino putni trošak, naime za smještaj, hranu i za ostalo gostoprimstvo pobrinala se ravnateljica keresturske škole i njezine nastavnice.

– Vidim da su učenici oduševljeni studenticama, a i studentice su se s velikim zanosom pripremale na nastavu, iznimno su zadovoljne, ravnateljica je sve organizirala. Dogovaramo da zauzvrat djecu 7. – 8. razreda ugostimo kod pojedinih obitelji svojih vršnjaka, gdje bi mogli iskusiti znanje jezika, i da uspiju uspostaviti trajne prijateljske veze. Koliko god se mi trudili u školama, mislim da su privatni kontakti najvažniji. Ja nisam političarka, da bi imala novčane fondove, ali sama sam zaključila da se može i bez toga ako čovjek ima dobru volju. Svatko od nas dužan je moralno učiniti koliko može za svoj narod. – rekla je profesorica Sanja Vulić.

U Keresturu su stigle četiri studentice treće godine kroatologije, izabrane su najbolje, po njihovu općenitom odnosu prema nastavi, po stručnim sposobnostima, po ponašanju na terenskoj nastavi, reče njihova profesorica. Studentice Marijana Radovac i Mateja Keleković bile su među njima. Boravak u keresturskoj školi bilo im je posebno iskustvo, kažu da je u početku bilo malo teško uspostaviti saobraćaj, pogotovo u nižim razredima, ali učenici u 7. – 8. razredu već pouzdano govore hrvatski jezik. Osim sudjelovanja u nastavi, za studentice organiziran je izlet do Novoga Zrina, u Kestel (Keszthely), u pomursko vinogorje, upoznale znamenitosti grada Kaniže, mnogo se družile s djecom, nastavnicima, a profesorica i djelatnici škole nastojat će da se takvi posjeti ponove.

beta

KAČMAR

Tamošnja Hrvatska samouprava 24. lipnja organizira već redovito Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča. Nakon okupljanja u 6 sati i doručka, slijedi ždrijeb pa natjecanje na mjesnome ribičkom jezeru, od 8 do 12 sati. Natjecanje će se održati u kategoriji tročlanih družina i pojedinaca, s jednim štapom i jednom udicom. Po završetku natjecanja proglasit će se rezultati i uručiti pehari. Priredba će se ostvariti s potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i kačmarske Seoske samouprave. Kako nam uz ostalo reče predsjednica Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić, na priredbu su pozvane družine svih hrvatskih samouprava u Bačko-kiškunskoj županiji. Budući da će sudjelovati i one iz Tavankuta (Vojvodina) i Topolja (Hrvatska), natjecanje ribiča bit će međunarodnoga značaja. Prijave se očekuju najkasnije do 17. lipnja kod Teze Vujkov Balažić na telefonu 20/351-7706.

HRVATSKI ŽIDAN

U ljetni ferija u naši Dvojezični škola u Koljnofu i Petrovom Selu jur već ljet se održavaju tabori s velikim brojem najavljenikov. Sad je peljačstvo židanske škole odlučilo da ljetos prvi put će svoje školare pozvati na sadržajne programe unutar jednotajednoga tabora za upoznavanje okolice, znamenitosti i lokalnih vridnosti. Tabor je predviđen u školi od 19. do 23. junija, svaki dan od 8 do 16 uri. Med plani, koji visi i od vrimenta, spomenuti su tura do kapele Peruške Marije, biciklanje, izlet u Prisiku ter Plajgor, a na tragu sv. Martina bi posjetili tamošnju crkvu, a i Meršićevu hižu. Gledanje filmov, jačnje i tancanje, naticanja, pečenje slanine su još dodatne zanimljive točke u prvom židanskom taboru, kamo rado čekaju dicu hrvatskogovoreće pedagoginje Marija Szabó, ravnateljica član-škole, i Jadranka Tot, učiteljica hrvatskoga i engleskoga jezika.

KOZAR

Seoska je samouprava 27. svibnja organizirala već tradicionalni, sedmi Festival sarme i Dan djece. Cjelodnevni programi čekali su mlado i staro. U organizaciji mjesnoga Sportskog društva natjecali su se nogometaši U9 i U13 za Crnkovićev kup. Kup je nazvan po Antunu Crnkoviću, jednom od utemeljitelja i dugogodišnjem predsjedniku kozarskoga Nogometnog kluba. Djeca su se natjecala u crtanju na asfaltu, bojanju lica, i zabavljala se na spuštalcu, trampolinu, zračnome gradu, njihaljci uz mnogobrojne dječje slastice koje su im nudili s brojnih štandova. U ranim poslijepodnevima satima slijedilo je proglašenje rezultata nadmetanja momčadi za Crnkovićev kup što su ga organizirale kozarske samouprave: Seoska te Hrvatska i Njemačka. Svi su se programi odvijali na prostoru nogometnog igrališta i privukli mnoštvo mještana. Druženje i zabava nastavljeni su do kasnih večernjih sati, dakako uz izvrsnu sarmu.

BUDIMPEŠTA

„Slaveni s juga“ naslov je tradicijske priredbe u gradskoj četvrti Lovranac-Petarac, koja će biti 17. lipnja 2017., s početkom u 12 sati, u Bókayjevu vrtu. Na poziv Hrvatske samouprave, s kulturnim će programom gostovati tukuljski zbor.

Na poticaj bivših narodnosnih polaznika učiteljskih škola organizira se sastanak 1. srpnja 2017. godine, s početkom u 11 sati, u Srpskoj školi „Nikola Tesla“ (VII., Trg ruža 6 – 7).

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i đlačkom domu svečanost zatvaranja školske godine i podjela svjedodžaba bit će 22. lipnja 2017., s početkom u 16 sati, u predvorju škole.

VEZANOST UZ KORIJENE

U SERDAHELU DJECA UČE HRVATSKE OBIČAJE

Na nedavnoj, Petoj međunarodnoj smotri folklor „Majci na dar“, održanoj u Donjem Vidovcu, nastupili su i učenici iz serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“. Bili su to učenici drugog razreda koji na satu narodopisa uče o hrvatskoj kulturi, tradiciji i običajima. U sklopu toga sata učenici uče i folklor kojemu ih jednom tjedno podučava Gordana Zvošec (prva zdesna), koreografinja KUD-a „Donji Vidovec“. U spomenuto naselje s ponosom su došli pokazati ono što su naučili. Vidjeli smo ih u izvođenju međimurskih pjesama i plesova, za što su pobrali velik pljesak. Gordani je u tome pomagala njihova učiteljica Zlata Hederić (lijevo).

Tekst i foto: M. Grubić

PEČUH

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe, 21. lipnja u Pečuhu gostuje požeško Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“. Svoj će program izvesti u Obrazovnom centru Miroslava Krležu, s početkom u 18 sati, kamo i Vas rado očekuju domaćini: Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe i salantski KUD „Marica“.

ŠIKLOŠ

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šikloša, 2. srpnja, s početkom u 16.30 u tamošnjoj tvrđavi priređuje se Hrvatska večer. Nakon predstavljanja Albuma Hrvatske narodne nošnje podravske Šokaca, s početkom u 16.30, u 18 sati slijedi nastup KUD-a „Osijek 1862“. S početkom u 19.30 tamburaški koncert će prirediti polaznici ovogodišnjega VI. Tamburaškoga tabora u Orfuu, u organizaciji Kulturne udruge „Vizin“, a zatim slijedi plesačnica uz Orkestar „Vizin“.

KALAČA

Hrvatska samouprava 18. lipnja organizira već tradicionalni Spomendan biskupa Ivana Antunovića koji će se ostvariti s potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Program: u 14.30 doček gostiju u dvorištu Visoke škole „Pál Tomori“ (Ulica Szentistván király 2 – 4); u 15 sati posjet Muzeju „Károly Viski“; u 16.30 prigodni program u kojem sudjeluju bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“ i garski Tamburaški orkestar „Bačka“; u 18 sati misno slavlje u kalačkoj prvostolnici predvodi Mirko Štefković, biskupski tajnik iz Subotice; u 19 sati polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića, slijedi prijam za okupljene od 19.30; u 20 sati hrvatska plesačnica uz Orkestar „Bačka“.

SEMELJ

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u tom se naselju 17. lipnja priređuje Hrvatski dan. Program počinje u 18 sati na otvorenoj pozornici kod mjesnog doma kulture. U folklornom programu nastupaju: birjanska Plesna skupina, Ženski pjevački zbor Poganske snaše, salantski KUD „Marica“, KUD Čitaonice mohačkih Šokaca i kukinjski KUD Ladislava Matušeka. Slijedi zajednička večera, za koju čobanac kuha Etnokulinarska akademija iz Garešnice, a potom zabava do zore s Orkestrom Orašje.

KEMLJA; PLETERNICA

Ovoga vikenda Hrvatsko kulturno društvo „Konoplje“ pod peljanjem Franje Nemeta putuje u Pleternicu na Lipanjske dane amaterskoga stvaralaštva (LIDAS) ka kulturna manifestacija se održava svako ljeto u spomenutoj općini. Po riči dirigenta „Konoplje“, prijateljstvo s Pleternicom se je ganulo pred trideset i dvimi ljeti i danas se gaju kontakti na privatnoj, kulturnoj i društvenoj razini. „Konoplje“ će prvi put tamo predstaviti dio najnovije koreografije, kemljanskoga pira. Trodnevno gostovanje gradišćanskih folkloršev je povratni pohod prijateljem, članom KUD Orlava, ki su predani boravili u Kemlji, a predviđen je njegov dolazak i u septembru na Hrvatski dan.

PETROVO SELO

Hrvatska državna samouprava poziva na priredbu X. DRŽAVNA KULTURNA TURNEJA koja će se održati u Petrovom Selu 17. lipnja 2017. godine, s početkom u 18 sati u Kulturnom domu. Nakon govora predsjednika HDS-a Ivana Gugana i Eve Išpanović ispred HIG iz Budimpešte slijedi nastup budimpeštanske Hrvatske izvorne grupe i petrovskoga HKD Gradišće.

KOZAR

U organizaciji mjesne Hrvatske samouprave, 17. lipnja priređuje se tradicionalni Hrvatski dan, povodom sv. Ivana Krstitelja. U 15 sati u tamošnjoj je crkvi sveta misa na hrvatskom jeziku koju pjeva vršendski Ženski pjevački zbor „Orašje“. U 16.30 počinje folklorni program u mjesnom domu kulture. U njemu sudjeluju: Hrvatska skupina kozarskog vrtića, kukinjski KUD Ladislava Matušeka i bajski Folklorni ansambl „Bunjevačka zlatna grana“.

KERESTUR

Kulturno društvo „Kerestur“ pokrenulo je natječaj pod naslovom „Za cvjetnjak sela Kerestura“. Mole se pojedinci i predstavnici raznih ustanova da ukrašavaju svoj okoliš cvijećem ili uresnim biljem, da selo bude ljepše za mještane i za posjetitelje. Na kraju ljeta o svakoj će se ulici napraviti fotografija, na temelju kojih će biti predstavljeni najljepši vrtovi. Rad ocjenjivačkog suda mogu pomoći i mještani uslikavanjem svojih vrtova, okoliša ili drugih ve@gmail.com ili predati osobno kod Eržebet Deak, predsjednice Kulturnog društva „Kerestur“. Tročlani ocjenjivački sud će izabrati najljepše vrtove i ulice, a proglašenje rezultata upriličit će se 20. kolovoza 2017. na Susretu nekadašnjih Keresturaca.

FIĆEHAZ

U tome pomurskome mjestu udružilo se civilno stanovništvo sa Seoskom i Hrvatskom samoupravom radi organiziranja Obiteljskog i hrvatskog dana. Priredba će se održati 24. lipnja na mjesnome nogometnom igralištu. Cjelodnevna priredba će nuditi mnoštvo hrvatskih sadržaja, nastupit će djeca mjesnoga dječjeg vrtića, tamburaši i plesači keresturske škole, hrvatski pjevački zborovi iz Fićehaza i Mlinaraca, donjovidovečko Kulturno društvo, a zvijezda dana bit će poznati Mejaši, sastav iz Hrvatske.

SERDAHEL

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ poziva srednjoškolce sa znanjem hrvatskoga jezika u Međunarodni filmski kamp koji će se održati od 25. do 29. lipnja. Tijekom tjedna sudionici će se upoznati sa snimanjem, izradbom scenarija, montiranjem i drugim vještinama pri izradbi kratnog filma. Smještaj i hrana osigurani su za sve sudionike. Kamp je besplatan, javiti se može na e-mail adresi: blazsobeta@gmail.com ili na Fejsbukovoj stranici Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“.

LETINJA

Pomurski grad Letinja, Glazbena udruga Veselje i letinjska Hrvatska samouprava srdačno pozivaju sve zainteresirane na Hrvatski kulturni randevu i susret puhačkih orkestara, koji će se održati 24. lipnja. Susret će započeti mimohodom svirača i kulturnih skupina u 14 sati, zatim na postavljenoj pozornici u Toplicama nastupit će puhački orkestri i kulturne skupine: letinjski Puhački orkestar, pečuški Željezničarski puhački orkestar, Puhački orkestar iz Jegerseka, Šaša (Sásd), Preloga, kaniški Tamburaški sastav Stoboš, Pjevački zbor iz Serdahela. Organizatori svakoga srdačno očekuju.

SEMELJ

U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, na nogometnom igralištu toga baranjskog sela priređen je I. „PIXI“ spomen-kup. Na malonogometnom turniru sudjelovalo je četiri momčadi (Semelj, Kukinj, Egrag, Narad), a prvo mjesto pripalo je semeljskoj momčadi. Za organizaciju malonogometnog turnira bio je zadužen Péter Török. Istoga dana Seoska samouprava priredila je Dječji dan. Mnogobrojni programi u domu kulture privukli su djecu i roditelje, crtalo se po asfaltu, natjecalo, šalilo. Za organizaciju je bila zadužena Šaci Krizmanić.